

3/93

Kontrolní závěr z kontroly vybraných otázek finančního hospodaření Všeobecné zdravotní pojišťovny

Předmětná kontrola byla zahájena a z větší části provedena podle plánu kontrolní činnosti bývalého Nejvyššího kontrolního úřadu ČR. Její dokončení a zařazení do plánu kontrolní činnosti schválilo Kolegium Úřadu na svém druhém zasedání 28. července 1993. Toto dokončení kontroly je v souladu s § 50 odst. 3 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. Původní termín schválení kontrolního závěru byl usnesením Kolegia Úřadu z 21. září 1993 posunut ze září 1993 na listopad 1993.

Kontrolu provedla kontrolní skupina odboru společenské spotřeby bývalého NKÚ ČR v období duben až červen. Dokončení kontroly zajistili pracovníci odboru zdravotního a sociálního NKÚ.

Kontrola se soustředila na Všeobecnou zdravotní pojišťovnu (dále jen VZP) se sídlem v Praze. Prověřila některé vybrané otázky týkající se finančního hospodaření, stavu a úrovně účetnictví, čerpání dotací ze státního rozpočtu a uzavírání smluv se zaměřením na rok 1992, případně na rok 1991 (Správa všeobecného zdravotního pojištění).

Námítky VZP proti kontrolnímu protokolu byly vypořádány. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách bylo zamítnuto senátem Úřadu.

Senát Úřadu (ve složení Ing. Alexandr Růžek - předseda, Ing. Jana Krejčová a JUDr. Jan Holeček - členové) na svém zasedání dne 8. prosince 1993

schválil usnesením č. 3/93/12
kontrolní závěr v tomto znění:

- 1) Při kontrole účetních výkazů Správy všeobecného zdravotního pojištění za rok 1991 a jejich návaznosti na počáteční rozvahu VZP k 1. lednu 1992 byly zjištěny dodatečné opravy, které nebyly doloženy žádnými doklady. Kromě toho některé účetní dokumenty nebyly kontrole předloženy. VZP tím porušila ustanovení § 35 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je stanoveno:

"Opravy v účetních dokladech, účetních knihách a v ostatních účetních písemnostech nesmějí vést k neúplnosti, neprůkaznosti a nesprávnosti účetnictví."

Rovněž porušila ustanovení § 31 odst. 2 téhož zákona, kde je stanoveno:

"Účetní písemnosti a záznamy na technických nosičích dat nebo mikrografické záznamy je nahrazující s výjimkami uvedenými v § 32 se uschovávají:

a) účetní závěrka a výroční zpráva po dobu deseti let následujících po roce, kterého se týkají ..."

Zároveň porušila ustanovení § 51 odst. 2 vyhlášky Federálního ministerstva financí (dále FMF) č. 23/1990 Sb., o účetnictví, kde je stanoveno:

"Opravy účetních zápisů v účetních knihách se dokládají účetními doklady."

- 2) Správa všeobecného zdravotního pojištění připustila nesoulad konečných zůstatků depozitních účtů a zároveň nesoulad v účetnictví k 31. prosinci 1991 mezi údaji v účetnictví jako celku a účetnictvím svých poboček. Tím porušila ustanovení § 43 odst. 1 vyhlášky FMF č. 23/1990 Sb., o účetnictví (s platností do 31. 12. 1991), kde je stanoveno:

"Číselná shoda syntetických účtů se součty údajů na příslušných analytických účtech se měsíčně přezkuzuje podle obrátů nebo zůstatků příslušných účtů."

- 3) Při úhradě faktur na základě Smlouvy o vývoji dodání a instalaci funkčního informačního systému akceptovala VZP nesprávně stanovený měnový kurz. Tím porušila ustanovení § 744 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, které stanoví:

"Není-li ve smlouvě stanoveno, ke kterým měnovým kurzům se přihlíží, má se za to, že jsou rozhodné střední devizové kurzy platné ve státu, v němž má dlužník sídlo nebo místo podnikání, popřípadě bydliště, a to v době uzavření smlouvy a v době, kdy je peněžité závazek plněn."

- 4) VZP zadržovala prostředky státního rozpočtu ve výši 585 485,48 Kčs do doby kontroly (květen 1993). Dále neoprávněně použila prostředky státního rozpočtu ve výši 431 012,- Kčs.

V roce 1992 nevrátila nevyčerpanou účelovou dotaci na nákup léčivého přípravku Erythropoetin ve výši 5 mil. Kčs.

VZP uhradila v hotovosti firmě Elso finanční částku ve výši 11 063 818,- Kčs na základě neúplných účetních dokladů.

Dále použila v rozporu se stanoveným účelem účelové prostředky ve výši 11 000,- Kčs. Porušila tím ustanovení § 11 odst. 1 zákona ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), kde je mimo jiné stanoveno:

"Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny."

Dále porušila ustanovení § 5 odst. 2 téhož zákona, kde je stanoveno:

"Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být

použity jen na určené účely a podléhají ročnímu účtování se státním rozpočtem republiky."

- 5) Při kontrole průkaznosti a úplnosti účetnictví VZP za rok 1992 bylo zjištěno porušení ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je stanoveno:

"Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účetní osnovy a postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek, rozsah údajů ke zveřejnění z účetní závěrky, postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky, které stanoví federální ministerstvo financí a vyhlašuje je oznámením o jejich vydání ve Sbírce zákonů."

- 6) VZP chybným vyúčtováním některých položek charakteru investic z provozních prostředků zvýšila provozní náklady o 146 063,- Kčs a zároveň snížila hospodářský výsledek roku 1992. Snížením hodnoty základních prostředků došlo k nesprávnému stanovení výše odpisů. Tím VZP porušila ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky FMF č. 586/1990 Sb., o odpisování základních prostředků, kde je mimo jiné stanoveno: *"Odpisy se provádějí z pořizovací ceny."*

Dále porušila ustanovení § 4 odstavec 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je mimo jiné stanoveno:

"Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účetní osnovy a postupy účtování ..."

- 7) VZP při likvidaci faktur týkajících se investic připustila jednak 36 mil. Kčs rozdílů mezi stavem účtu a stavem evidence a jednak nezabránila dvojí úhradě faktur a nevyžádala vrácení přeplatku nebo si vyžádala vrácení přeplatku opožděně. Tento postup je v rozporu s ustanovením § 7 odst. 1 a § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je mimo jiné stanoveno:

"Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem." - § 7 odst. 1;

"Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účetní osnovy a postupy účtování ..." - § 4 odst. 2.

- 8) Při vedení skladové evidence se VZP dopustila nesprávného stanovení zůstatků. Tím porušila ustanovení § 6 písm. a) vyhlášky FMF č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, které mimo jiné stanoví, že organizace jsou povinny:

"... národní majetek zjistit, sepsat, ocenit, pokud není stanoveno jinak, a vést v předepsané evidenci podle zvláštních předpisů."

- 9) VZP zaplatila za nemovitosti pořizované pro některé okresní pojišťovny smluvní ceny o 4 602 583,61 Kčs vyšší, než činí hodnota nemovitostí dle znaleckých posudků. Tím porušila ustanovení § 20 vyhlášky MF ČR č. 393/1991 Sb., o cenách staveb, pozemků,

trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, kde je stanoveno:

"Při smluvních převodech lze sjednat i cenu odlišnou od ceny zjištěné. Vyšší cenu však nelze sjednat, je-li úhrada prováděna ze státního rozpočtu."

O d ů v o d n ě n í :

K bodu 1)

Roční výkaz o plnění výdajů a rozvaha rozpočtových organizací Správy všeobecného zdravotního pojištění k 31. prosinci 1991 nebyly uloženy v účetní dokumentaci VZP. Z jejich kopií, vyžádaných na MZ ČR kontrolními pracovníky, vyplývají dodatečné opravy ručním zápisem. Konkrétně úhrn neinvestičních výdajů byl dodatečně zvýšen o 2,095 mil. Kčs a o stejnou částku byly zvýšeny dodatečně i materiální výdaje. Byl tak opraven rozdíl mezi účetním zůstatkem provozního výdajového účtu a konečným zůstatkem bankovního účtu. Úhrn aktiv byl dodatečně zvýšen o 238 000,- Kčs. Účetní doklady dokumentující oprávněnost výše popsaných oprav nebyly kontrolním pracovníkům předloženy.

K bodu 2)

Konečný zůstatek depozitního účtu Správy všeobecného zdravotního pojištění činil dle sestavy 05 A v účetnictví 216 018 717,37 Kčs (je uvedeno i v konečné rozvaze k 31. prosinci 1991).

Tento zůstatek byl o 5 274 457,90 Kčs nižší než zůstatek depozitního účtu dle bankovních výpisů. Tuto částku měly tvořit zůstatky depozitních účtů jednotlivých poboček, které však dle předložené sestavy činily 6 527 978,08 Kčs a byly tudíž o 1 253 520,18 Kčs vyšší, než vykazovalo účetnictví celku.

K bodu 3)

Při vypořádání smlouvy o vývoji, dodání a instalaci funkčního informačního systému, která byla uzavřena se společností Hewlett Packard, Československo, s.r.o., byl akceptován nesprávně určený kurz pro přepočtení ceny dodaného zboží a služeb z USD na Kčs. Při fakturaci a dofakturování kurzovních rozdílů tak vznikl přeplatek ve výši 55 697,- Kčs ve prospěch firmy Hewlett Packard.

K bodu 4)

Dvacet tři okresní pobočky VZP nevrátily ve smyslu pokynu Ministerstva zdravotnictví (dále MZ) ČR nevyčerpané prostředky neinvestičních výdajů Správy všeobecného zdravotního pojištění z roku 1991 na účet cizích prostředků (depozitní účet). Tyto prostředky ve výši 585 485,48 Kčs byly převáděny na provozní účet. Z prostředků, které byly uloženy na depozitním účtu a které byly vytvořeny z úspor mzdových prostředků Správy všeobecného zdravotního pojištění v roce 1991, byla převedena částka 431 012,- Kčs na účet fondu odměn.

Z této částky byla pak v roce 1992 část čerpána na odměny pracovníků VZP a zbytek (144 954,- Kčs) převeden na provozní účet.

MZ poskytlo VZP účelovou dotaci z prostředků státního rozpočtu ve výši 5 mil. Kčs na nákup léčivého přípravku Erythropoetin. Tyto prostředky VZP v roce 1992 nevyužila a nevrátila je na účet cizích prostředků MZ a ani nevyúčtovala se státním rozpočtem.

Dne 22. 12. 1992 uhradila VZP firmě Elso v hotovosti výdajovými pokladními doklady 4 800 000,- Kčs a 6 263 818,- Kčs. K pokladním dokladům, na jejichž podkladě byly peníze vyplaceny, nebyly přiloženy faktury ani jiné účetní doklady, prokazující oprávněnost těchto plateb.

VZP na základě smlouvy s kanonikem premonstrátního kláštera Teplá uhradila z prostředků státního rozpočtu 11 000,- Kčs jako hodnotu jedné akcie a emisní ažio na tvorbu rezervního fondu. Prostředky byly čerpány z účelového přidělu na vlastní činnost VZP, která (dle Stanov - čl. III bod 4) nezahrnuje nákup akcií.

K bodu 5)

K porušení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, došlo tím, že

- konečné zůstatky rozvahových účtů Správy všeobecného zdravotního pojištění jako celku k 31. prosinci 1991 nebyly převzaty jako počáteční zůstatky rozvahových účtů VZP k 1. lednu 1992,
- nebyl soulad v počátečních zůstatcích účtů roku 1992 a součtu počátečních zůstatků ústředí a okresních poboček,
- mezi předvahou a rozvahou týkající se účtu 278 (výnosy příštích období) a účtu 918 (zdravotní fond) byl zjištěn nesoulad, který spočíval v nesprávném účtování návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu ve výši 1 mld. Kčs,
- u řady účetních dokladů nebyly uvedeny povinné náležitosti,
- řada faktur vztahujících se k vyúčtování poskytnutých záloh nebyla zaevidována v knize došlých faktur a zachycena v účetnictví,
- došlo k chybnému účtování nehmotných aktiv.

K bodu 6)

Z provozních prostředků byla nesprávně uhrazena instalace zabezpečovacího systému, provedená firmou LENIA, s.r.o., v hodnotě 146 063,- Kčs.

Na účet investic byla proúčtována záloha firmě GITY ve výši 3,6 mil. Kčs. Při ukončení fakturace nebyla tato částka zahrnuta do hodnoty investic převáděných do

základních prostředků na jednotlivých okresních pobočkách, čímž došlo ke snížení hodnoty základních prostředků a stanovení nesprávné výše odpisů.

K bodu 7)

Při likvidaci plateb záloh a faktur za investiční dávky došlo ke vzniku rozdílu mezi stavem účtu investic, který byl vyšší o více než 36 mil. Kčs než stav evidence majetku. Z předložených účetních dokladů bylo namátkou zjištěno dvojnásobné uhrazení faktur firmě Elso (v červnu a v červenci r. 1992), čímž byl způsoben přeplatek ve výši 220 156,- Kčs, který nebyl do skončení kontroly VZP vyžádán k vrácení.

V dalším případě došlo k přeplatku firmě Elso z důvodu dvojnásobného uhrazení faktury ve výši 129 756,- Kčs. Tento přeplatek byl vrácen až po šesti týdnech.

K bodu 8)

K 31. prosinci 1992 byl ve skladu 13 (fiktivní sklad evidující materiál, jehož distribuci na okresní pobočky zajišťoval dodavatel) zůstatek nesprávně zvýšen o hodnotu materiálu převzatého až v lednu 1993.

V rámci účetní uzávěrky za rok 1992 byly nesprávně zůstatky skladu 13 a dalších dvou skladů v celkové hodnotě 2 230 185,17 Kčs, vykázané v provozně správním úseku, použity pro opravu zůstatků účtů materiálu na skladě a materiálu na cestě, a to odpisem zjištěného rozdílu mezi účetní a skladovou evidencí jako přímá spotřeba materiálu a předmětů postupné spotřeby.

Rozdíl mezi účetní a skladovou evidencí činil 6 850 942,24 Kčs. Část tohoto rozdílu byla proúčtována jako výdej materiálu, ale částka 3 814 981,58 Kčs nebyla kontrolním pracovníkům výdejkami doložena.

K bodu 9)

V průběhu roku 1992 byly formou kupních smluv nebo úplatným převodem pořízovány nemovitosti pro některé okresní pobočky VZP za dohodnuté ceny, které převyšují ceny odhadní, stanovené dle zmíněné vyhlášky. Jednalo se o objekty:

Místo	Odhadní cena v Kčs	Kupní cena v Kčs
Havlíčkův Brod	432 233,89	1 500 000,-
Rychnov n./Kn.	620 217,-	750 000,-
Kolín	2 402 178,30	5 000 000,-
Semily	1 192 787,20	2 000 000,-

U dalších (Mladá Boleslav, Jičín, Vyškov) nebyl při nákupu nemovitostí vypracován znalecký posudek.